

Honderd jaren.

Nog pas was er hier en daar in de kranten een portret te zien van een glimlachende vrouw voor de deur van een klein huisje. — Ze had bloemen naast zich staan, ze had een knappe jurk en een net schort voor — ze was honderd en vier jaar geworden.

Vroeger placht mijn dochter altijd haar dag en de mijne te beginnen met een gewetensvraag. En die vragen kwamen dan uit het ene eind van de ene kamer naar het andere eind van de andere kamer. Ze sprak ze uit, wakker als de hanen buiten, die elkaar van tuin tot tuin hun groet toezongen — ik hoorde ze aan in mijn worsteling tegen de zware morgenslaap, die moeielijk wijkten wou. Of ik ze juist daarom zo onthouden heb, met woordkeus en intonatie erbij?

„Moeder — als je nu altijd nog maar niet dood bent gegaan — altijd nog maar niet dood en als je dan altijd maar weer jarig wordt wanneer ga je dan wel dood?”

„Sommige mensen worden honderd jaar”.

„Is het wel prettig om honderd jaar te worden?”

Toen kon ik niet dadelijk antwoorden. Want er zonk een diepe twijfel in me en een zachte treurnis was in me om vele levens, die te lang zijn. Of het prettig is honderd jaar te worden? Daar was de Prediker, die zeide: „Ook rijst de zon op en de zon gaat onder — zij hijgt naar de plaats, waar zij oprees — de wind gaat steeds omgaande — de beken gaan in de zee, nochtans wordt de zee niet vol — Al deze dingen worden zóó moede, dat het niet uit te spreken is”. Deze woorden hebben me van mijn jeugd af vergezeld in ogenblikken van inzinking. Hoe helpt het dan als je je stemming kunt uitzeggen. „Zo moede, dat het niet uit te spreken is.”

Maar als de Prediker dat dan al zó voelde; als den mensen dat drie-duizend jaar geleden al zó voelden, dan is het immers niets bijzonders, als je zó moe bent? Deze conclusie is de troost, die in die schijnbare hopeloze woorden ligt. — Charlotte Köhler, bij U ook welbekend, heeft het hoofdstuk van het Oude Testament, de Prediker, op haar programma genomen. — Ze heeft er haar gehoor mee verbijsterd van extase, stil gemaakt van ontzag voor deze sublieme Kunst. — Zoals ze dat zeide: „Al deze dingen worden zó moede, dat het niet uit te spreken is.” — Haar tengere gestalte boog zich als een frêle bloem voor de druk van de aanwakkerende wind — Haar verschijning personifieerde de uitputting. —

Ze bleef even stil zitten, al haar spieren ontspannen in machteloosheid. — De over- en overvolle zaal wachtte doodstil. — Geen kuchje, geen geschuifel, geen verzitten. — Met haar machtige kunst hield ze de honderden gevangen. — Zij gaf de Prediker de Ere weer, die Hem toekomt. — Nadat een andere Hollandse vrouw: Dominee Mankes-Zernike hem in het tijdschrift de Stroom een laffen klager heeft genoemd.

Honderd jaar. — O! dan moet je zijn: zo moede, dat het niet uit te spreken is. —

Hans Gruys, een jonge zangeres, die hier snel naam maakt, zong laatst in de Groote Doelenzaal een Frans lied. — Het was gewijd aan den kapper, waarvan de legende zegt, dat hij wel driehonderd jaar kan worden. Nooit vergeet ik de unheimische rilling, die mij beving, toen ze met machtig, innig warm geluid de laatste regels zong:

Est-ce que la Mort vous oublie?

Poisson de la Mélancholie?

Nu ik terugdenk aan mijn uitgelokte meditatie van toen, zingen deze regels weer om me. —

U begrijpt, dat mijn dochtertje me niet met rust liet. Haar heldere stem klonk weer, antwoord eisend:

„Is het prettig om honderd jaar worden?”

En ik dwong me te antwoorden: „O! het is enig!” En ik stak mijn licht op bij mijn herinnering van krantenberichten:

„Dan vlagt de hele straat, en dan krijg je veel bloemen en misschien wel een hele grote taart. — En dan komt de Burgemeester je feliciteren, want iedereen vindt het aardig, dat er een honderdjarige is in de stad. —”

„O!” Blijde voldoening over mijn antwoord maakte dat woordje tot een juichkreet.

Toen ineens: „Als jij honderd jaar wordt — zal je me dan opbellen? Dan krijg je zó oóó 'n grote bos bloemen van me”. „Nou maar, afgesproken!” riep ik terug en vond dat ik nu het recht had verworven, me aan mijn mijmeringen over te geven. —

Honderd jaar. — Voor mij ligt er iets spookachtigs in. — Achtergebleven, vergeten, overgebleven. —

En dan: „al deze dingen worden zó moede, dat het niet uit te spreken is. —”

Ik heb pas gelezen de toelichting in een boekje,